

Skötsel av öppen skog eller andra öppna trädmiljöer på Tidö-Lindö

Trädmiljöer och öppna skogar har antingen uppkommit genom att tidigare ängs- och åkermarker har börjat växa igen eller genom att skogsmarker öppnats upp för att skapa god genomsikt och visuell kontakt med Mälaren. Det är generellt mindre arbetskrävande att hålla tidigare öppna marker som inte hunnit så långt i igenväxningsfasen fortsatt öppna. Här finns ofta en kraftig grässvål som hindrar slytillväxt. I buskskiktet finns kanske rosor och slån som också förhindrar slytillväxt. Exempel på den här typen av igenväxningsmiljöer finns vid Askholmsvägen och allmanningen mellan Fasanvägen och Kråkkärrsvägen.

Före detta skogsmarker som öppnats upp för att skapa god genomsikt har däremot en betydligt kraftigare slytillväxt av olika lövträd. Dessa marker kräver mer skötsel för att hållas öppna och få ett floraskikt etablerat. Om inget långsiktigt åtagande kan säkerställas bör sådana marker lämnas orörda, annars kommer slytillväxten under många år att skapa en tätare skog än den var från början och försämra fältskiktet. Skogar som initialt prioriteras för den här skötseln växer längs Strandvägen i anslutning till måsviksbyggnaden, på kullen mot båtbyggnaden längs Lindövägen och i anslutning till busshållplatsen.

Skötsel av trädmiljöerna

De öppna skogarna och trädmiljöerna ska hållas öppna, både för att bibehålla upplevelsen av parkliknande mark eller öppen skogsmark, med eller utan visuell sjökontakt, och för att gynna ett örtskikt av skogsväxter som till exempel vitsippa, blåsippa, liljekonvalj och gullviva.

- Mindre träd, buskar, sly och annan och undervegetation bör röjas en gång per år. Om slytillväxten är stark bör två rövningar göras årligen. Bästa tid för rövning är direkt efter lövsprickning och strax innan lövfällning. Då får man bort maximalt med biomassa från träden.

- Røjning av sly sker så nära marken som möjligt för att minska risken för stubbskott.
- Träd (även mindre träd) som ska sparas är i första hand ek, lind, apel, fågelbär, hägg, lönn, rönn och sälg. Andra träd som är värdefulla och ska sparas är döda eller ihåliga träd (inklusive döda grenar på marken), så länge de inte utgör en risk för människor på vägar och välbesökta stigar. Vissa träd kan vara särskilt värdefulla i vissa områden, t.ex. lind i närheten av Västerängen.
- Exempel på bra buskar att spara listas nedan. Här ingår t.ex. hassel, olvon, rosor, bärbuskar, skogstry och slån. Dessa buskar är särskilt värdefulla i brynmiljöer mot öppna marker. De är både värdefulla för den biologiska mångfalden och kan konkurrera ut viss slytillväxt.

Specifika restaurerings- och skötselmetoder som med fördel kan provas

Nedan följer några specifika åtgärder som, beroende på förutsättningar, kan provas i olika trädmiljöer.

Fagning

Fagning innebär att kvistar och grenar som blåst ned under höst och vinter räfsas ihop tillsammans med fjolårslöv och annat dött växtmaterial till högar som bränns eller forslas undan.

Kontrollerad bränning av fältskikt

I vissa fall kan bränning av fältskiktet vara aktuellt. En sådan bränning görs på våren och måste ske under mycket kontrollerade former, enligt brandmyndighetens rekommendationer och i samstämmighet med samtliga närboende. Genom att bränna marken hålls gräset tillbaka och blommande växter som har svårt att konkurrera med högt gräs får en chans att sprida sina frön. Det blir en fin grobädd för många växter som till exempel vitsippa, fibblor och blåkllocka.

Skapande av faunadepåer.

I samband med att träd fälls kan det vara lämpligt att samla ihop och lämna kvar vedhögar av ”värdefulla trädslag” i olika storlekar och solexponeringsgrad. Detta gynnar många vedlevande insekter. Faunadepåerna kan med tiden fyllas på med mer ved allteftersom nedbrytning sker.

Blommande buskar och träd

Blommande buskar och träd lockar till sig många småkryp. Flera av dem lever större delen av sitt liv som larver inne i träd och behöver sen både nektar och pollen under sin korta flygtid för att orka hitta en partner, para sig och lägga ägg. Om det finns öppen sand nära buskarna så gynnas många humlor och vilda bin.

Om träd och buskar står soligt och skyddat från vinden kommer de att blomma tidigare. Här kan djur vila upp sig och värma sig vilket är viktigt för till exempel fjärilar. Buskar och träd ger även boplatser åt fåglar och fladdermöss. Hämplingen och törnskatan föredrar täta buskage. Buskar och träd får bär och frukt som ger fåglar och däggdjur välbehövlig mat långt in på vintern. Även hasseln är viktig, den har inga nektarrika blommor men ger nötter som många fåglar och gnagare lever av.

Nedan följer en beskrivning över värdefulla buskar och träd som du alltid bör överväga att spara i samband med skötselåtgärder. Andra trädslag, **ek** och **lönn**, är också värdefulla att spara, även om deras blomning inte är så påtaglig.

Skogstry

Skogstry är vanlig på Tidö-Lindö och är en medelstor buske, upp till 2m hög, med spröda grenar. Veden är tät och utomordentligt hård. Skogstry blommar i maj med gulvita blommor som sitter parvis på korta skaft från bladvecken.

Kännetecken: Den ljusgrå barken och det spretiga växtsättet är mycket karakteristiskt.

Hallon, blåhallon, björnbär och krusbär

Dessa bärbuskar är ofta taggiga och blir upp till ett par meter höga. Blommorna är femtaliga (fem kronblad) och är vita eller rosa. Bären är ätliga. Samtliga bärbuskar förekommer över hela ön och växer främst på öppen eller nyöppnad mark.

Kännetecken: Taggiga låga snår med hallonliknade bär (eller krusbär).

Olvon

Olvon är en medelstor buske som blir upp till ca 4 meter hög. Olvon blommar i juni-juli med vita trattlika blommor som sitter samlade i stora, plattade, kvastlika knippen. Olvon förekommer relativt frekvent på Tidö-Lindö. *Kännetecken: Treflikiga, lite lönnlika blad och röda bär.*

Vildrosor

Olika sorters vildrosor som nyponros, stenros och vresros samt förvildade trädgårdsvarianter växer frekvent på Tidö-Lindös allmänningar. Buskarna ger ett bra skydd till småfåglar och blommorna ger nektar till humlor och bin. Ibland kan surret från större rosensnår vara nästintill öronbedövande. *Kännetecken: Taggiga buskar, stora rosa eller vita blommor samt nypon.*

Slån

Slån är en vanlig buske Tidö-Lindö längs skogsbryn och vägar och blir vanligen ca två meter hög. Den växer ofta i stora täta snår som är nästan ogenomträngliga på grund av grenarnas stora vassa tornar. Större grupper av slån ger ett bra skydd för småfåglar. Bären är ätliga, men man bör vänta in frost innan man plockar dem så att garvsyran försvinner. *Kännetecken: Stora tornar på grenarna.*

Brakved

Brakved är en lövfällande buske eller ibland litet träd med omvänt äggformade blad, små vitgröna femtaliga blommor i knippen och svarta stenfrukter. Bären är inte ätliga. Brakved förekommer sporadiskt på skogs- och buskmark över hela ön. *Kännetecken: Mjukt äggrunda boklika blad och svarta frukter.*

Hassel

Hassel är oftast en stor mångstammig buske med borsthåriga blad och unga skott. Den blir sällan högre än 6 meter. Det gör att hassel håller undan annan vegetation i ädellövskogar och förhindrar slytillväxt. Skogar med mycket hassel upplevs därför ganska öppna. *Kännetecken: Hasselnötter och mycket sträva blad.*

Sälgen och viden

Sälgen och viden finns på hela ön är det träd som blommar först av alla på våren, medan snön fortfarande ligger kvar på sina ställen. Det är ett mycket viktigt träd där de insekter som vaknar allra tidigast på året hittar sin föda där årets första bin samlar pollen till sina larver. *Kännetecken: Runda till långsmala blad och "videkissar".*

Hägg

Häggen blommar i maj, strax efter lövsprickningen. Blommorna är vita, starkt doftande och sitter i mångblommiga klasar. Hägg förekommer över hela ön och blommar rikligast i öppna miljöer som t.ex. skogsbryn. *Kännetecken: Doftande blommor och löv med en vågig bladnervslinje längs bladkanten.*

Skogslind

Lind är ett upp till drygt 20 meter högt lövträd med stor krona och hjärtlika blad. Äldre lindar är ofta angripna av mistel vilket gör att de kan se gröna ut även vintertid. Linden blommar med bleka blomklasor och är det träd som blommar sist på säsongen, i juli-augusti. *Kännetecken: Hjärtliska blad och ofta mistelangripna.*

Vildapel

Vildapel förekommer sällsynt på Tidö-Lindö. Det är ett medelstort träd med grova kvistar. Barken är slät som ung men blir med tiden gråbrun, grov och flagande. Bladen är elliptiska, med långa bladskäft och kal undersida. Vildapel blommar i maj-juni med stora, vita eller rödaktiga blommor. *Kännetecken: Kvarsittande eller på marken liggande små äpplen.*

Rönn

Rönn är oftast ett ganska litet träd, den har parbladiga blad med uddblad i likhet med ask. Rönnen blommar med vita blommor och får röda frukter på hösten. Rönn växer i lövskogar på hela Tidö-Lindö. Rönnbären som kommer på sensommaren sitter kvar länge på trädet och ger ett viktigt näringstillskott för fåglar, t.ex. sidensvans. *Kännetecken: Parbladiga löv och röda rönnbärsklasar.*

Körsbär och Fågelbär

Fågelbär och andra förvildade körsbärsvarianter är snabbväxande träd med upp- eller utstående grenar. Bladen har grovt sågade kanter och på bladskäftet sitter oftast en eller två rödaktiga körtlar. Barken är slät och grå. Bären är ätliga, men ibland sura. De uppskattas mycket av olika sorters fåglar. *Kännetecken: Röda eller mörkröda bär, med kärnor på marken.*

Ek

De grövsta träden på Tidö-Lindö är ekar. En enda ek kan hysa hundratals arter, bl.a. fåglar, insekter, svampar och lavar. Dessa lever i olika delar, från de grova grenarna till rotsystemet, håligheter eller den tjocka barken. Även mindre grova ekar kan hysa stora naturvärden. *Kännetecken: Avlånga och rundflikiga blad, ekollon samt vintertid flera olikstora runda knoppar i grenspetsen.*

Lönn

Lönn är ett ganska stort träd med rundad och tät krona och vackra höstfärger. Vinterknopparna sitter motsatta och är äggformade, kala, glänsande och rödbruna eller gröna. Bladen är spetsigt handflikiga, livligt gröna och kala. *Kännetecken: Mycket karakteristiska blad (Kanadas flagga) och frön med stora vingar.*